

стану власників, без якого неможливо собі уявити повноцінну націю. Розгортання фінансово-кредитного забезпечення національного господарського руху посилювало віру українства у свої сили та вселяло надію на відновлення своєї державності.

Література

1. Бабенко С., Гелей С.Д., Гончарук Я.А. та ін. Історія кооперативного руху: Підручник. – Львів: Інститут українознавства НАНУ, 1995. – 411 с.
2. Нагірний В. З моїх споминів. – Львів: накладом РСУК. – 1935. – С. 70.
3. Франко І.Я. Бесіда Василя Нагірного, виголошена на другім народнім вічі русинів дня 17 (29) червня 1883 для умотивування першої резолюції в економічних справах краю// Зібр. творів. Т. 44. – С. 181-204.
4. Кондратюк К. Історія України. Від половини ХІХ століття до 1917 року. – Тернопіль: Тернопіль. – 1994. – 175 с.
5. Франко І.Я. Що таке соціалізм// Зібр. творів. Т. 45. – С. 44-55.
6. Злупко С. Персоналії і теорії української економічної думки. – Львів: Євросвіт, 2002. – 528 с.
7. Франко І.Я. Економічна підвалина// Там же. – С. 412-416.

УДК 658.15

Асист. Г.Я. Ільницька – УкрДЛТУ

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Розглядається сутність фінансово-економічного механізму підприємства, його структура і роль у діяльності підприємств, запропоновано впровадити систему управлінського обліку.

Ключові слова: фінансовий і економічний механізми, структура фінансово-економічного механізму, фінансові методи і важелі.

Assist. G.Y. Ilnitska – USUFWT

Formation of the financial-economic mechanism of the enterprise's management

The essence of the financial-economic mechanism of enterprise is examined, its structure and role in the enterprise's activity, the system of management accounting is proposed to inculcate.

Keywords: financial and economic mechanism, the structure of financial-economic mechanism, financial methods and levers.

У сучасних умовах господарювання підприємства стикаються з багатьма проблемами, зокрема це економічна криза, недосконалість законодавства, зокрема податкового, тінізація та криміналізація економіки та інше. Оскільки на державному рівні ці проблеми ще не розв'язані, то основний тягар припадає на суб'єктів підприємницької діяльності. Як показує практика, у сучасних умовах змогли вижити ті підприємства, які перебудували свою систему управління відповідно до умов сучасності. Нові умови господарювання ставлять перед підприємствами проблему перебудови, адаптації фінансово-економічного механізму.

Питанням фінансово-економічного механізму підприємства приділяло увагу багато вчених, зокрема О.М. Ковалюк, С.В. Львовчкін, В.П. Москаленко, Г.Г. Кірейцев, А.М. Поддєрьогін і ін.

Метою цієї статті є визначення суті фінансово-економічного механізму і розкриття його структури. З метою ефективного управління економікою і фінансами підприємств фінансовий і економічний механізми мають бути реформовані в єдиний фінансово-економічний механізм. Це пов'язано зі взаємодією фінансів з цінами і зарплатою. На основі вивчення різних підходів вчених до визначення поняття "економічний механізм", можна зробити таке визначення: економічний механізм – це основна частина господарського механізму підприємства. Він включає економічні методи, способи, форми та інструменти впливу на економічні відносини і процеси, що відбуваються на підприємстві [4].

В.П. Москаленко та інші автори виділяють в економічному механізмі функціональні підсистеми (включають планування, прогнозування, ціноутворення, аналіз, облік та інші), підсистеми забезпечення (правове, інформаційне, нормативне і внутрішні економічні відносини), економічні важелі (ціни, тарифи, процентні ставки, економічне стимулювання, штрафи, пільги). Все це має задовольняти певні цілі підприємства, зокрема отримання підприємством прибутку шляхом випуску і реалізації конкурентоспроможної продукції.

Категорія фінансового механізму потребує нового перегляду з переходом економіки на ринкові умови. У період планової економіки дане поняття розглядалося, але як фінансові відносини, як складова економічного механізму. Так, С.В. Львовчкін розуміє фінансовий механізм як механізм функціонування самих фінансів і як сукупність методів, форм, інструментів і важелів впливу на соціально-економічний розвиток підприємства [3]. У ньому виділяє фінансове забезпечення, регулювання і систему управління, що ґрунтується на взаємодії фінансових індикаторів та інструментів. У підсистемі фінансового забезпечення виділено безповоротне фінансування, самофінансування, кредитування. Фінансове регулювання проявляється в тому, що за допомогою фінансових інструментів встановлюються певні пропорції розподілу доходів фізичних і юридичних осіб, які впливають на їх забезпеченість фінансовими ресурсами. Встановлюючи ці пропорції, воно вибудовує відповідну систему економічних інтересів [2]. До складу фінансових інструментів віднесено податки, внески, відрахування та інше, тобто це конкретні заходи досягнення певної мети.

З метою оцінки фактичного стану об'єкта дослідження застосовуються індикатори, функцію яких можуть виконувати фінансові коефіцієнти (наприклад, ліквідність, прибутковість, стійкість), які дають змогу оцінити ефективність фінансової діяльності.

Деякі автори (Г.Г. Кірейцев, А.А. Воєводін) фінансовий механізм підприємства ототожнюють з фінансовим менеджментом і вважають, що це система управління фінансами, яка призначена для організації взаємодії фінансових відносин і грошових фондів з метою оптимізації їхнього впливу на кінцеві результати діяльності підприємства [4]. Це спірний підхід. Інший підхід до розуміння даного поняття визначає фінансовий механізм як сукупність методів, форм і інструментів, прийомів і важелів впливу на стан і розвиток підприємства [1].

Розглядаючи підходи багатьох вчених (А.І. Балабанова, А.М. Поддєрьогіна, О.І. Волкова й інших), можна виділити спільні риси до побудови структури фінансового механізму. Він включає такі пов'язані елементи як фі-

нансові методи, важелі, правове, нормативне і інформаційне забезпечення. Автори не ототожнюють його з фінансовим менеджментом. Фінансовий механізм – це частина господарського механізму, сукупність фінансових методів, важелів, інструментів, способів регулювання економічних відносин і процесів. На нашу думку, до фінансових методів входять облік, аналіз, планування, регулювання і контроль. Поддєрьогін виділяє такі методи як прогнозування, планування, інвестування, кредитування, оподаткування, самофінансування, матеріальне стимулювання, страхування, оренда, лізинг і інші [1]. Але сюди, крім зазначених методів, включені фінансові відносини і важелі, тому, на нашу думку, цей підхід не зовсім правильний.

Щодо фінансових відносин, то це способи, якими здійснюється процес руху грошей (відносять кредитування, інвестування, оподаткування і страхування). Що стосується фінансових важелів, то більшість авторів притримуються єдиного підходу до їх визначення. Тому можна виділити такі важелі як прибуток, податки, амортизація, кредит, страхові платежі, фінансове стимулювання, санкції і пільги [4].

З наведеного вище ми бачимо, що структури фінансового і економічного механізмів подібні. Звідси, фінансово-економічний механізм підприємства – це частина господарського механізму, що включає сукупність фінансових і економічних методів, способів, інструментів і важелів, через які здійснюється регулювання фінансово-економічних процесів і відносин з метою ефективного впливу на кінцеві результати діяльності підприємства.

У структурі фінансово-економічного механізму виділяємо підсистему забезпечення, фінансово-економічні методи (планування, прогнозування, регулювання, ціноутворення, аналіз, облік), фінансові відносини (інвестування, кредитування, оподаткування, страхування), фінансово-економічні важелі (прибуток, ціни, податок, амортизація, кредит, цінні папери, пільги, санкції і інше).

Таким чином, аналіз структури фінансово-економічного механізму дав змогу зробити такий висновок: чільне місце в ньому посідає система обліку, оскільки вона найбільш повно, а також деталізовано відображає фінансові відносини, важелі і методи. Саме облік надає найбільше інформації для прийняття управлінських рішень.

На нашу думку, особливо велике значення тут має управлінський облік, який є інструментом для об'єктивного відображення результатів діяльності, надає інформацію про фактичний стан справ, про відхилення від планових показників і на основі цього вибираються конкретні важелі впливу на діяльність підприємства. Тому для покращення діяльності підприємств бажано ввести систему управлінського обліку, до якого мають бути залучені всі підрозділи підприємства.

Існує два способи побудови системи управлінського обліку: паралельно з бухгалтерським обліком і на основі бухгалтерського обліку. Обидва способи мають свої переваги і недоліки. Якщо говорити про управління грошовими потоками, то утворюється система, не пов'язана з бухгалтерським обліком, оскільки момент здійснення платежу і відображення його в обліку часто не збігається в часі. Тому можна побудувати паралельну систему з бухгалтерським обліком, а потім аналізувати розходження між ними.

Для досягнення позитивного результату необхідно чітко визначити мету підприємства, засоби її досягнення, конкретних виконавців, фактори, які впливають на кінцевий результат. При цьому важливе значення відіграє підсистема забезпечення, зокрема інформаційне, правове й інше.

Будувати систему управлінського обліку можна за такими основними напрямками як облік договорів, управління затратами і грошовими потоками. Управління договорами дає змогу своєчасно отримати інформацію про те, коли в нас виникнуть зобов'язання за платежами.

Важливе значення у даному механізмі посідає система планування, оскільки фактичні показники порівнюються з плановими і визначається відхилення, його причини. Планування має здійснюватися з необхідним рівнем деталізації і постійно коригуватися.

Основною метою фінансово-економічного механізму є забезпечення стійкого фінансового стану підприємства, випуск якісної конкурентоздатної продукції, задоволення соціальних і матеріальних потреб працюючих, економія ресурсів, охорона навколишнього середовища, впровадження інновацій та інвестування пріоритетних сфер виробництва. Досягти даної мети допоможе впровадження на підприємствах системи управлінського обліку.

Можна зробити висновки, що фінансово-економічний механізм має велике значення у діяльності підприємства. Він охоплює всі виробничі, фінансові, трудові й інші відносини. Від правильної його організації, від правильного вибору методів, важелів у конкретних ситуаціях залежить ефективність діяльності підприємства.

Література

1. **Фінанси підприємств:** Підручник/ За ред. А.М. Поддєрьогіна. – К.: КНЕУ, 2000. – 460 с.
2. **Ковалюк О.М.** Фінансовий механізм економіки України// Фінанси України. – 2001, № 9. – С. 22-28.
3. **Льовочкін С.В.** Фінансовий механізм макроекономічного регулювання// Фінанси України. – 2000, № 12. – С. 25-33.

УДК 33(477):348.41

Доц. В.І. Сабadosh, канд. екон. наук – УкрДЛТУ

НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ДУХОВНІ ЦІННОСТІ

Розглянуто взаємозв'язок національної економіки і духовних цінностей та вплив останніх на стан і динаміку розвитку продуктивних сил України.

Doc. V.I. Sabadosh – USUFWT

National economy and spiritual values

The intercommunication of national economy and spiritual values is considered and about influencing last on the state and dynamics of development of productive forces of Ukraine.

На початку третього тисячоліття українське суспільство перебуває на стадії глибокої внутрішньої трансформації. Метою цього процесу є створення такого соціуму, головною рисою якого була б стабільність і принципова орієнтація саме на людину, якій властиві певні інтереси, потреби, проблеми